

Structural Equation Modeling of the Relationships Between Body-Related Self-Conscious Emotions and Sports Ethics: The Mediating Role of Sport Motivation in Athletes

Saadolah Hashemi¹ , Ainollah Sakinehpour²

1. Corresponding Author, Department of Psychology and Counselling, Farhangian University, Tehran, Iran. E-mail: s.hashemi@cfu.ac.ir
2. Department of Physical Education, Farhangian University, Tehran, Iran. E-mail: e.sakinehpour@cfu.ac.ir

Citation: Hashemi S, Sakinehpour A. Structural Equation Modeling of the Relationships Between Body-Related Self-Conscious Emotions and Sports Ethics: The Mediating Role of Sport Motivation in Athletes. *Iranian Journal of Motor Behavior and Sport Psychology*, 2026; 6(3): 37-55. DOI: 10.22034/ijmbasp.2026.595845.1187

Received : 7 August 2026; **Revised:** 22 September 2026 ; **Accepted:** 6 October 2026 ; **Published Online:** 6 October 2026

ABSTRACT

Introduction: Sport ethics is an important component in shaping athletes' ethical behavior, and psychological factors may play a role in their ethical orientations. The present study aimed to develop a structural model of the relationships between body-related self-conscious emotions and sport ethics, with the mediating role of sport motivation among athletes.

Methods: This study employed a descriptive-correlational design based on structural equation modeling. The statistical population consisted of all athletes participating in team sports in Kermanshah, from whom 265 athletes were selected using random sampling. The research instruments included the Body-Related Self-Conscious Emotions Questionnaire, the Sport Motivation Scale, and the Moral Orientation in Sport Questionnaire. Data were analyzed using SPSS-26 and AMOS-24 through confirmatory factor analysis, structural equation modeling, and bootstrapping.

Results: The results indicated that the proposed model demonstrated a good fit. Guilt and authentic pride positively and significantly predicted autonomous motivation, whereas shame and hubristic pride had positive and significant relationships with controlled motivation and amotivation. Autonomous motivation was significantly associated with deontological ethics, while controlled motivation and amotivation were significantly associated with teleological ethics. The results of the bootstrap analysis indicated that sport motivation mediated the relationship between body-related self-conscious emotions and sport ethics.

Conclusion: Body-related self-conscious emotions influence athletes' ethical orientations both directly and through sport motivation. Therefore, attention to the role of these emotions and the enhancement of adaptive emotions, particularly guilt and authentic pride, along with the promotion of autonomous motivation, may contribute to improving athletes' ethical orientations.

Keywords: Sport Ethics; Sport Motivation; Body-Related Self-Conscious Emotions; Athletes.

Extended Abstract

Introduction

Competitive sport requires not only physical and technical preparedness but also psychological and ethical qualities. Among the psychological factors involved in sport participation, sport motivation plays a central role in initiating, maintaining, and strengthening athletes' engagement in sport. According to Self-Determination Theory (SDT), motivation varies in quality from autonomous motivation to controlled motivation and amotivation, with these forms having distinct implications for athletes' behavior and functioning. Self-conscious emotions arise when individuals evaluate themselves against internal or socially derived standards. Body-related self-conscious emotions—including shame, guilt, authentic pride, and hubristic pride—are particularly relevant in sport contexts characterized by competition, social evaluation, and heightened attention to physical appearance and physical competence. These emotions may shape athletes' perceptions of competence, self-worth, and social acceptance and, consequently, influence the quality of their motivation and ethical behavior. Previous research suggests that guilt and authentic pride, which are associated with behavioral regulation, effort, progress, and perceived competence, may promote autonomous motivation and adaptive behavioral outcomes. In contrast, shame and hubristic pride may be associated with controlled motivation, amotivation, and outcome-oriented ethical orientations. However, previous studies have largely examined these associations separately, and limited evidence is available regarding an integrated structural model in which sport motivation mediates the relationship between body-related self-conscious emotions and sport ethics. Therefore, the present study aimed to examine the structural relationships between body-related self-conscious emotions and sport ethics, with sport motivation as a mediating variable, among team-sport athletes in Kermanshah.

Methods

This applied study employed a descriptive-correlational design using structural equation modeling (SEM). The study population consisted of athletes participating in team sports, including football, volleyball, basketball, and handball, in Kermanshah in 1404. Of the 273 questionnaires distributed, 265 complete and usable questionnaires were retained for analysis. The sample comprised 179 men (67.50%) and 86 women (32.50%). Participants had a mean age of 26.46 years ($SD = 4.82$), a mean body mass index of 23.53 kg/m^2 ($SD = 2.64$), a mean sport experience of 7.38 years ($SD = 4.53$), and a mean weekly training time of 8.45 hours ($SD = 2.28$). Participants were randomly selected in coordination with the Department of Sports and Youth, relevant sport federations, and sport clubs in Kermanshah. Body-related self-conscious emotions were assessed using the 16-item questionnaire developed by Castonguay et al., which measures four dimensions: shame, guilt, authentic pride, and hubristic pride. Sport motivation was assessed using the Revised Sport Motivation Scale developed by Pelletier et al. (2013), comprising 18 items and six subscales. In the structural model, these subscales were organized into three dimensions: autonomous motivation, controlled motivation, and amotivation. Sport ethics was assessed using the Moral Orientation in Physical Education Questionnaire, which measures two dimensions: deontological ethics and teleological ethics. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's correlation coefficients, confirmatory factor analysis (CFA), and structural equation modeling with maximum likelihood estimation in SPSS version 26 and AMOS version 24. The mediating effects of sport motivation were examined using bootstrapping with 5,000 resamples and 95% confidence intervals.

Results

Descriptive findings showed mean scores of 11.21 for shame, 12.46 for guilt, 11.49 for hubristic pride, and 14.66 for authentic pride. The mean scores for autonomous motivation, controlled motivation, and amotivation were 11.99, 12.11, and 13.59, respectively. The mean scores for deontological and teleological ethics were 35.61 and 33.46, respectively. Correlational analyses indicated that guilt and authentic pride were positively and significantly associated with autonomous motivation and deontological ethics and negatively and significantly associated with amotivation and teleological ethics. Conversely, shame and hubristic pride were positively and significantly associated with controlled motivation, amotivation, and teleological ethics and negatively and significantly associated with autonomous motivation and deontological ethics. Confirmatory factor analysis demonstrated an acceptable fit for the measurement model ($\chi^2/df = 1.98$, CFI = 0.96, TLI = 0.95, IFI = 0.96, GFI = 0.93, AGFI = 0.91, RMSEA = 0.052, and SRMR = 0.044). Standardized factor loadings ranged from 0.64 to 0.87 and were all statistically significant. In the structural model, guilt ($\beta = 0.38$) and authentic pride ($\beta = 0.31$) positively and significantly predicted autonomous motivation. Shame ($\beta = 0.33$) and hubristic pride ($\beta = 0.36$) positively predicted controlled motivation, whereas shame ($\beta = 0.31$) and hubristic pride ($\beta = 0.24$)

positively predicted amotivation. Autonomous motivation positively predicted deontological ethics ($\beta = 0.48$), whereas controlled motivation ($\beta = 0.39$) and amotivation ($\beta = 0.21$) positively predicted teleological ethics. In addition, guilt had a direct positive effect on deontological ethics ($\beta = 0.17$), while shame had a direct positive effect on teleological ethics ($\beta = 0.18$). Bootstrapping results indicated significant indirect effects of body-related self-conscious emotions on sport ethics through sport motivation.

Conclusion

The findings demonstrate that body-related self-conscious emotions are not merely emotional experiences but may constitute an important component of the self-regulatory processes underlying athletes' ethical orientations. Specifically, the findings revealed two distinct pathways. In the adaptive pathway, guilt and authentic pride were associated with greater autonomous motivation, which in turn predicted higher levels of deontological ethics. Guilt, through its focus on specific and potentially controllable behaviors, may promote responsibility and corrective action, whereas authentic pride, which is grounded in effort, progress, and perceived competence, may reinforce internalized values and autonomous engagement. In contrast, the maladaptive pathway indicated that shame and hubristic pride were associated with greater controlled motivation and amotivation, which subsequently predicted stronger teleological ethical orientations. These findings are consistent with the principles of Self-Determination Theory, suggesting that the quality of motivation may serve as an important mechanism through which body-related self-conscious emotions influence ethical orientations and decision-making in sport. Accordingly, psychological and educational interventions in sport settings should consider both athletes' emotional experiences and the quality of their motivation. Interventions aimed at reducing maladaptive body-related shame and hubristic pride while strengthening responsibility, perceived competence, personal growth, and autonomous motivation may contribute to the development and maintenance of more ethical behavior among athletes.

Footnotes

Funding:

The authors declare that they received no financial support or funding for the preparation of this article.

Authors' contribution:

The study topic was proposed, designed, and developed by S. H. and A. S. Data collection was conducted by S. H. and A. S. Data analysis was performed by S. H. The manuscript structure was developed by S. H. and reviewed and critically evaluated by A. S.

Conflict of interest:

The authors declare that they have no financial or non-financial conflicts of interest related to this study.

Acknowledgments:

The authors would like to sincerely thank all the athletes who participated in this study and contributed their valuable time and cooperation to its implementation. Without their support and participation, conducting this research would not have been possible.

مدل‌یابی ساختاری روابط بین هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی: نقش میانجی انگیزش ورزشی در ورزشکاران

سعداله هاشمی^۱ ✉، عین‌اله سکینه پور^۲ id۱. نویسنده مسؤول، گروه آموزش روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: s.hashemi@cfu.ac.ir۲. گروه آموزش تربیت بدنی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: e.sakinepoor@cfu.ac.ir

استناد: هاشمی س، سکینه پور ع. مدل‌یابی ساختاری روابط بین هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی: نقش میانجی انگیزش ورزشی در ورزشکاران. نشریه رفتار حرکتی و روانشناسی ورزش ایران. ۱۴۰۵؛ ۶ (۳): ۳۷-۵۵.

DOI : 10.22034/ijmbasp.2026.595845.1187

چاپ آنلاین: ۱۴ مهر ۱۴۰۵

پذیرش: ۱۴ مهر ۱۴۰۵

بازنگری: ۳۱ شهریور ۱۴۰۵

دریافت: ۱۶ مرداد ۱۴۰۵

چکیده

مقدمه: اخلاق ورزشی از مؤلفه‌های مهم در شکل‌گیری رفتارهای اخلاقی ورزشکاران است و عوامل روانشناختی می‌توانند در جهت‌گیری‌های اخلاقی آنان نقش داشته باشند. هدف پژوهش حاضر، مدل‌یابی ساختاری روابط بین هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی با نقش میانجی انگیزش ورزشی در ورزشکاران بود.

روش پژوهش: پژوهش حاضر از نوع توصیفی - همبستگی و مبتنی بر مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری تمامی ورزشکاران رشته‌های تیمی شهر کرمانشاه بود که از بین آن‌ها، ۲۶۵ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن، مقیاس انگیزش ورزشی و پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در ورزش بود. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-26 و AMOS-24، تحلیل عاملی تأییدی، مدل‌یابی معادلات ساختاری و آزمون بوت‌استرپ تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد مدل پیشنهادی از برازش مطلوبی برخوردار است. گناه و غرور معتبر، انگیزش خودمختار را به‌طور مثبت و معنادار پیش‌بینی کردند، شرم و غرور کاذب با انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی رابطه مثبت و معنادار داشتند. انگیزش خودمختار با اخلاق وظیفه‌شناسانه و انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی با اخلاق غایت‌گرایانه رابطه معنادار نشان دادند. نتایج آزمون بوت‌استرپ نشان داد که انگیزش ورزشی در رابطه بین هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی نقش میانجی دارد.

نتیجه‌گیری: هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن علاوه بر اثرات مستقیم، از طریق انگیزش ورزشی نیز بر جهت‌گیری‌های اخلاقی ورزشکاران اثرگذار هستند؛ بنابراین، توجه به نقش این هیجان‌ها و تقویت هیجان‌های سازگاران، به‌ویژه گناه و غرور معتبر، در کنار تقویت انگیزش خودمختار، می‌تواند زمینه‌ساز ارتقای جهت‌گیری‌های اخلاقی در ورزشکاران باشد.

کلید واژه‌ها: اخلاق ورزشی، انگیزش ورزشی، هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن، ورزشکاران.

مقدمه

ورزش رقابتی علاوه بر آمادگی جسمانی و مهارت‌های فنی، مستلزم برخورداری از ویژگی‌های روان‌شناختی و اخلاقی است که بتواند عملکرد مطلوب و رفتارهای مسئولانه ورزشکاران را در موقعیت‌های رقابتی تضمین کند. در میان عوامل روان‌شناختی، انگیزش ورزشی یکی از عوامل اصلی در موفقیت و سرسختی ورزشکاران در محیط‌های ورزشی است (۱). ورزشکارانی که از انگیزش بالاتری برای رقابت برخوردارند، معمولاً تمایل بیشتری برای تمرین مداوم، غلبه بر موانع و دنبال کردن اهداف بلند مدت خود نشان می‌دهند (۲). انگیزش ورزشی را می‌توان به عنوان تعامل نیروهای درونی و بیرونی تعریف کرد که موجب آغاز، تداوم و تقویت مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی و بدنی می‌شود (۳). یکی از شناخته‌شده‌ترین چارچوب‌های نظری برای تبیین کیفیت انگیزش، نظریه خودتعیین‌گری رایان و دسی (۲۰۰۰) است. طبق نظریه خودتعیین‌گری رایان و دسی (۲۰۰۰) انگیزش افراد بر روی یک پیوستار از انگیزش بیرونی تا انگیزش درونی قرار می‌گیرد و نوع هیجانات فرد می‌تواند می‌تواند جهت و کیفیت این انگیزش را تحت تاثیر قرار دهد (۴). هیجانات خودآگاه پدیده‌ای پیچیده هستند که از فرآیندهای "ارزیابی خود" ناشی می‌شوند. برخلاف هیجانات پایه، این هیجانات مستلزم وجود یک "خود" هستند که می‌تواند رفتار، ویژگی‌ها یا حالات خود را با استانداردهای درونی یا اجتماعی بسنجد (۵). هیجانات مرتبط با بدن را می‌توان در دو قلمرو ظاهر بدن (شکل و نمای بیرونی) و آمادگی جسمانی (مجموعه‌ای از توانایی‌های عملکردی بدن) دسته‌بندی کرد (۶). از مهم‌ترین هیجانات خودآگاه مرتبط با بدن می‌توان به هیجان شرم، گناه، غرور اصیل (معتبر) و غرور کاذب اشاره کرد. شرم مرتبط با بدن هیجانی شدید و عمیق است و زمانی بروز می‌کند که فرد بر اثر یک ویژگی کلی و غیر قابل تغییر در خود، در دست‌یابی به استانداردهای فردی یا اجتماعی درونی شده ناکام می‌ماند (۷). برخلاف شرم، احساس گناه مرتبط با بدن بیش از آن که به ویژگی‌های ثابت فرد مرتبط باشد، ناشی از تنش و پشیمانی در پی رفتارهای کنترل‌پذیر نسبت به بدن است (۷). هیجان غرور اصیل زمانی رخ می‌دهد که فرد موفقیت و شکست خود را در تلاش و پشتکار خود بداند ولی در غرور کاذب فرد موفقیت و شکست خود را به عوامل ذاتی و کلی خود ارتباط می‌دهد (۸). هیجانات خودآگاه، از جمله شرم، گناه و غرور، به دلیل ارتباط مستقیم با ارزیابی فرد از خود و عملکرد خویش، در زمینه ورزش از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. محیط‌های ورزشی به دلیل ماهیت رقابتی، اجتماعی و ارزیابی‌محور خود، زمینه مناسبی برای شکل‌گیری این هیجانات فراهم می‌کنند (۹).

هیجانات خودآگاه مرتبط با بدن مانند شرم و گناه و غرور می‌توانند نقش مهمی در شکل‌گیری و کیفیت انگیزش ورزشی داشته باشد. شواهد نشان می‌دهد که هیجانات خودآگاه می‌توانند از طریق تاثیر بر خودتنظیمی انگیزشی، مشارکت فرد را در فعالیت بدنی تقویت یا تضعیف کند، هیجانات مثبت مانند غرور اصیل با انگیزش خودتعیین‌شده و رفتار ورزشی پایدارتر ارتباط دارد، در حالی که هیجانات منفی مانند شرم دارای پیامدهای منفی در حوزه سلامت روان و بیشتر منجر به انگیزش بیرونی در فرد می‌شود (۵). هیجانات خودآگاه شامل احساساتی مانند شرم، گناه، غرور و خجالت می‌باشند که مستقیماً به "خود" مربوط هستند. در مقایسه با هیجانات اولیه، هیجانات خودآگاه نیاز به خودآگاهی بیشتری دارد (۶) و برای رفتار اجتماعی و کارکرد اخلاقی ضروری هستند (۹). پژوهش‌های پیرا و همکاران (۲۰۲۰) نشان داد که هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن می‌توانند میزان انگیزش ورزشی را پیش‌بینی کنند (۱۰). پژوهش‌ها نشان دادند که تجربه هیجانات منفی مرتبط با بدن می‌تواند انگیزش ورزشی را کاهش دهد و به ترک ورزش منجر شود، در حالی که هیجانات مثبت مانند غرور و رضایت از بدن می‌تواند انگیزه درونی ورزش را تقویت کند (۱۱، ۱۲). در پژوهشی دیگر سایبستون و همکاران (۲۰۱۳) نشان دادند که شرم مرتبط با بدن با انواع ناسازگارانه انگیزش رابطه مثبت و با انگیزش سازگارانه رابطه منفی دارد (۱۳).

هیجانات خودآگاه نقشی انطباقی در انگیزش و تنظیم احساسات، افکار و رفتارهای آینده محور افراد ایفا می‌کنند (۱۴). زمانی که فرد عملکرد خود را با یک معیار مشخص می‌سنجد و درمی‌یابد که موفق شده است احساس غرور می‌کند و شرم زمانی برانگیخته می‌شود که چنین ارزیابی فرد را به این نتیجه رسانده باشد که شکست خورده است (۱۵). گناه بیشتر مرتبط با عمل خاصی در فرد است که معمولاً رفتار جبرانی و اصلاحی را در فرد تحریک می‌کند (۱۶). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که غرور با انگیزه بیشتر برای رسیدن به اهداف و عملکرد

بهتر ارتباط دارد (۱۷، ۱۸). شرم با رضایت پایین و شکست در عملکرد ارتباط دارد و ممکن است به فرد اطلاع دهد که در حال شکست است و باید رفتار خود را عوض کند (۱۴).

هیجانان خود آگاه از عناصر مهم سیستم اخلاقی انسان هستند که پیوند میان هنجارهای اخلاقی و رفتار اخلاقی را تحت تاثیر قرار می دهند (۱۹). هیجانان خود آگاه اغلب به عنوان مکانیسم های بازدارنده در برابر رفتارهای ناهنجار و غیر اخلاقی مطرح شده اند و زمانی که فرد توانایی پیش بینی چنین رفتارهای هیجانی را داشته باشد، احتمال بروز رفتارهای غیر اخلاقی نیز کاهش می یابد (۲۰). نتایج پژوهش جیلکریست، کانروی و سابیستون (۲۰۱۷) نشان دادند که اگر شکست یا تخلف از هدف منجر به تجربه هیجان منفی شود، نوع هیجان و نه صرفاً بار منفی آن تعیین کننده انتخاب های منفی فرد خواهد بود (۱۸). در گناه فرد بر رفتار اشتباه تمرکز می کند، بنابراین احتمال دارد فرد رفتارش را اصلاح کند در حالی که در شرم تمرکز روی خود کلی است و انگیزه اجتناب و انزوا را در فرد بیشتر میکند و احتمال دارد به رفتارهای مخرب دست بزند. در غرور واقعی تمرکز بر روی تلاش، رشد مهارت، احترام به رقیب و تیم و ارزش های اخلاقی - انسانی در ورزش می تواند انگیزش خودتعیین شده و رفتار اخلاقی را تقویت کند (۲۱). پژوهش ها نشان داده اند که غرور اصیل به طور مستقیم بار رفتارهای اخلاق مدار در ورزش مانند (نوع دوستی) رابطه مثبت و با رفتارهای غیر نوع دوستانه یا غیر اخلاقی رابطه ای منفی دارد (۲۲، ۲۳) در حالی که غرور خودشیفته با رفتارهای غیر اخلاقی در ورزشکاران ارتباط مثبت دارد (۲۴، ۲۵).

بر اساس نظریه خودتعیین گری، هیجان های خود آگاه می توانند کیفیت انگیزش افراد را تحت تاثیر قرار دهند و نوع انگیزش نیز به نوبه خود در شکل گیری تصمیم گیری ها و رفتارهای اخلاقی نقش اساسی ایفا می کند. از منظر نظریه خودتعیین گری دسی و رایان، هیجان های خود آگاه مرتبط با بدن و ظاهر می توانند از طریق تاثیر بر ادراک فرد از شایستگی، ارزشمندی و پذیرش اجتماعی، کیفیت انگیزش او برای مشارکت در فعالیت های ورزشی را تحت تاثیر قرار دهند (۲۶). هیجان هایی مانند شرم، خجالت و گناه ممکن است فرد را به سمت انگیزش های کنترل شده، نظیر تلاش برای اجتناب از ارزیابی منفی یا کسب تأیید دیگران، سوق دهند؛ در حالی که هیجان های مثبت خود آگاه، مانند غرور ناشی از احساس شایستگی و پیشرفت، می توانند با تقویت انگیزش خودمختار همراه باشند (۲۷). از سوی دیگر، انگیزش خودمختار با درونی شدن ارزش ها و قواعد رفتاری مرتبط است و می تواند ورزشکار را به رعایت اصولی همچون احترام به حریف، انصاف، مسئولیت پذیری و رعایت اخلاق ورزشی سوق دهد. بنابراین، می توان انتظار داشت که انگیزش ورزشی در رابطه بین هیجان های خود آگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی نقش واسطه ای ایفا کند.

اگرچه پژوهش های پیشین ارتباط هیجان های خود آگاه با انگیزش ورزشی یا اخلاق ورزشی را به صورت جداگانه بررسی کرده اند، تاکنون مطالعه ای که روابط این متغیرها را در قالب یک مدل ساختاری و با در نظر گرفتن نقش میانجی انگیزش ورزشی بررسی کند، به ویژه در جامعه ورزشکاران ایرانی، گزارش نشده است. این خلأ، ضرورت انجام پژوهش حاضر را آشکارتر می سازد. بنابراین با توجه به موارد مطرح شده هدف پژوهش حاضر مدلی ساختاری روابط بین هیجان های خود آگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی: نقش میانجی انگیزش ورزشی در ورزشکاران بود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا، توصیفی-همبستگی و مبتنی بر مدل‌یابی معادلات ساختاری بود.

شرکت‌کنندگان

جامعه آماری پژوهش را تمامی ورزشکاران رشته‌های تیمی شامل فوتبال، والیبال، بسکتبال و هندبال شهر کرمانشاه در سال ۱۴۰۴ تشکیل دادند. با توجه به ماهیت پژوهش و استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری، حجم نمونه با در نظر گرفتن تعداد پارامترهای مدل و توصیه‌های روش‌شناختی مربوط به کفایت حجم نمونه تعیین شد. در نهایت، ۲۶۵ ورزشکار به‌عنوان نمونه پژوهش از میان چهار رشته ورزشی فوتبال، والیبال، بسکتبال و هندبال انتخاب شدند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، تمامی آنها از نظر کامل بودن و قابلیت ورود به تحلیل آماری بررسی شدند و پرسشنامه‌های ناقص از فرایند تحلیل حذف شدند. از مجموع ۲۷۳ پرسشنامه توزیع‌شده، تعداد ۲۶۵ پرسشنامه کامل و قابل استفاده برای تحلیل آماری تشخیص داده شد.

ابزار

پرسشنامه هیجان‌های خودآگاه مرتبط با آمادگی جسمانی و بدن: این پرسشنامه توسط کاستونگای و همکاران (۲۰۱۶) ساخته شده است. پرسشنامه دارای ۱۶ گویه است که در چهار زیر مقیاس (شرم، گناه، غرور کاذب و غرور معتبر) میزان هیجان‌های خودآگاه مرتبط با آمادگی جسمانی و بدن را اندازه‌گیری می‌کند. نمره دهی به این پرسشنامه بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت از هرگز (۱) تا همیشه (۵) است (۸). روایی سازه این مقیاس در جمعیت ایرانی با استفاده از تحلیل عامل تاییدی و روایی واگرا تایید شده است و شاخص‌های برازش مدل چهار عاملی احساس‌های خودآگاه در رابطه با آمادگی جسمانی و بدن، شاخص ریشه مجذور برآورد تقریب معادل ۰/۷۹ و شاخص برازش مقایسه‌ای بنتلر معادل ۰/۹۷ بود (۲۸). مقدار پایایی ترکیبی برای بعد شرم، ۰/۷۰، گناه، ۰/۸۵، غرور واقعی، ۰/۸۵ و برای غرور کاذب ۰/۸۶ به دست آمد (۲۸). مقدار پایایی پرسشنامه هیجان‌های خودآگاه با استفاده از روش آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر برای بعد شرم (۰/۷۴)، بعد گناه (۰/۸۲)، بعد غرور واقعی (۰/۷۸) و برای بعد غرور کاذب (۰/۷۶) بود.

مقیاس اصلاح شده انگیزه ورزشی: این پرسشنامه توسط پی لیتیر و همکاران (۲۰۱۳) ساخته شده است که شامل ۶ عامل انگیزه درونی، تنظیم آمیخته، تنظیم خودپذیر، تنظیم درون فکنی شده، انگیزش بیرونی و بی انگیزشی می‌باشد. این پرسشنامه ۱۸ سوال دارد که هر بعد دارای سه سوال و هر سوال دارای طیف لیکرت ۷ گزینه‌ای (کاملاً موافقم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۷) می‌باشد (۲۹). پی لیتیر و همکاران (۲۰۱۳) ساختار شش‌بعدی ابزار را با CFA تأیید کردند. روایی همگرا، واگرا و ملاکی در مطالعات متعدد بین‌المللی و داخلی تأیید شده است. آلفای کرونباخ در نسخه اصلی بین ۰/۷۳ تا ۰/۸۶ گزارش شده است (۲۹). با توجه به هدف پژوهش حاضر و بر اساس چارچوب نظری نظریه خودتعیین‌گری (دسی و رایان، ۲۰۰۰)، در مرحله مدل‌یابی معادلات ساختاری، خرده‌مقیاس‌های انگیزش درونی، تنظیم آمیخته و تنظیم خودپذیر به‌عنوان شاخص‌های سازه انگیزش خودمختار و خرده‌مقیاس‌های تنظیم درون فکنی شده و انگیزش بیرونی به‌عنوان شاخص‌های سازه انگیزش کنترل‌شده در نظر گرفته شدند؛ در حالی که بی‌انگیزشی به‌صورت یک سازه مستقل وارد مدل ساختاری شد. این تجمیع مطابق با مبانی نظری نظریه خودتعیین‌گری و رویه رایج در پژوهش‌های مبتنی بر مدل‌یابی معادلات ساختاری انجام شد.

پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در تربیت بدنی: این مقیاس توسط پروپوس (۲۰۱۰) ساخته شده و دارای ۱۴ گویه و دو بعد اخلاق وظیفه‌شناسی^۱ و اخلاق غایت‌شناسی^۲ است. پاسخ‌ها بر اساس طیف ۹ درجه‌ای لیکرت (۱ = کاملاً مخالف تا ۹ = کاملاً موافق) ثبت می‌شود. پروپوس (۲۰۱۰) ساختار دوعاملی ابزار را با تحلیل عاملی تأییدی تأیید کرد. شاخص‌های روایی سازه، همگرا و واگرا مطلوب

^۱ . Deontological Ethics

^۲ . Teleological Ethics

گزارش شده‌اند. همچنین پایایی ابزار با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای اخلاق وظیفه‌شناسی برابر با (۰/۸۲) و برای اخلاق غایت‌مداری برابر با (۰/۷۹) گزارش شده است (۳۰).

روند اجرای پژوهش

پس از اخذ مجوزهای لازم، فهرست تیم‌ها و ورزشکاران واجد شرایط با هماهنگی اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه، هیئت‌های ورزشی مربوط و مسئولان باشگاه‌ها تهیه شد. پس از بررسی فهرست‌ها به هر یک از ورزشکاران واجد شرایط یک کد اختصاص داده شد. سپس افراد موردنظر با استفاده از روش انتخاب تصادفی و بر اساس کدهای اختصاص‌یافته انتخاب شدند. بدین ترتیب، انتخاب نمونه از میان افراد واجد شرایط جامعه انجام گرفت و از انتخاب افراد صرفاً بر اساس حضور یا سهولت دسترسی جلوگیری شد. پس از انتخاب نمونه، پژوهشگران با مسئولان باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی هماهنگ کردند و در زمان تمرین تیم‌های منتخب در محل حضور یافتند. قبل از اجرای پرسشنامه‌ها، اهداف پژوهش، محرمانه بودن اطلاعات، اختیاری بودن مشارکت و نحوه تکمیل ابزارها برای شرکت‌کنندگان توضیح داده شد. سپس پرسشنامه‌ها در اختیار ورزشکاران قرار گرفت و آنان پرسشنامه‌ها را به صورت فردی و در محیط تمرین تکمیل کردند. پژوهشگران نیز در طول اجرای پژوهش برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های احتمالی حضور داشتند.

روش آماری

در بخش آمار توصیفی، از میانگین، انحراف معیار، چولگی، کشیدگی و ضریب همبستگی پیرسون برای توصیف متغیرها و بررسی روابط اولیه بین آن‌ها استفاده شد. در بخش آمار استنباطی، ابتدا مدل اندازه‌گیری با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی ارزیابی شد و پس از تأیید روایی سازه، مدل ساختاری با بهره‌گیری از روش حداکثر درست‌نمایی^۱ مورد آزمون قرار گرفت. همچنین، برای بررسی معناداری اثرهای مستقیم و غیرمستقیم و آزمون نقش میانجی انگیزش ورزشی، از روش بوت‌استرپ^۲ با ۵۰۰۰ بازنمونه‌گیری و فاصله اطمینان ۹۵ درصد استفاده شد. برازش مدل نیز بر اساس شاخص‌های χ^2/df , CFI, TLI, IFI, RMSEA و SRMR ارزیابی شد. داده‌های پژوهش پس از کدگذاری، با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ و AMOS نسخه ۲۴ تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌های پژوهش

نمونه پژوهش حاضر، ۲۶۵ ورزشکار رشته‌های تیمی شامل فوتبال، والیبال، بسکتبال و هندبال بودند. از این تعداد، ۸۶ نفر (۳۲/۵۰ درصد) زن و ۱۷۹ نفر (۶۷/۵۰ درصد) مرد بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان برابر با ۲۶/۴۶ سال (انحراف معیار=۴/۸۲) بود. همچنین میانگین شاخص توده بدنی ورزشکاران ۲۳/۵۳ کیلوگرم بر متر مربع (انحراف معیار=۲/۶۴) و میانگین سابقه فعالیت ورزشی آنان ۷/۳۸ سال (انحراف معیار=۴/۵۳) گزارش شد. ورزشکاران به طور متوسط ۸/۴۵ ساعت (انحراف معیار=۲/۲۸) در هفته به تمرین ورزشی می‌پرداختند. به منظور بررسی مفروضه نرمال بودن داده‌ها، شاخص‌های چولگی و کشیدگی برای تمامی سازه‌های پژوهش محاسبه شد. نتایج نشان داد که مقادیر چولگی بین ۰/۶۹- تا ۰/۷۴ و مقادیر کشیدگی بین ۰/۵۸- تا ۰/۶۳ قرار دارند؛ بنابراین تمامی متغیرها در دامنه قابل قبول (کمتر از ± 2) قرار داشته و فرض نرمال بودن داده‌ها تأیید شد.

^۱ . Maximum Likelihood

^۲ . Bootstrap

توصیف آماری متغیرهای پژوهش

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار و شاخص‌های کشیدگی و چولگی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
شرم	۱۱/۲۱	۴/۴۶	۰/۵۳	-۰/۲۹
گناه	۱۲/۴۶	۳/۷۱	-۰/۲۲	-۰/۳۸
غرور کاذب	۱۱/۴۹	۳/۲۰	-۰/۵۹	۰/۲۴
غرور معتبر	۱۴/۶۶	۲/۶۳	۰/۴۷	۰/۴۱
انگیزش خودمختار	۱۱/۹۹	۲/۰۴	-۰/۵۶	۰/۳۳
انگیزش کنترل شده	۱۲/۱۱	۲/۱۱	۰/۳۱	-۰/۲۷
بی‌انگیزشی	۱۳/۵۹	۳/۱۲	۰/۶۸	۰/۴۷
اخلاق وظیفه‌شناسی	۳۵/۶۱	۸/۰۵	-۰/۵۸	۰/۵۲
اخلاق غایت‌گرایی	۳۳/۴۶	۹/۱۴	۰/۳۸	-۰/۲۶

به‌منظور بررسی روابط اولیه میان متغیرهای پژوهش، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
شرم	۱								
گناه	۰/۰۷	۱							
غرور معتبر	-۰/۲۶**	۰/۳۷**	۱						
غرور کاذب	۰/۳۰**	-۰/۱۷**	-۰/۲۱**	۱					
انگیزش خودمختار	-۰/۳۹**	۰/۴۷**	۰/۴۳**	-۰/۲۵**	۱				
انگیزش کنترل شده	۰/۳۱**	-۰/۱۸**	-۰/۱۴*	۰/۳۸**	-۰/۳۱**	۱			
بی‌انگیزشی	۰/۴۲**	-۰/۲۸**	-۰/۲۶**	۰/۳۵**	-۰/۴۹**	۰/۴۶**	۱		
اخلاق وظیفه‌شناسی	-۰/۳۶**	۰/۵۰**	۰/۴۲**	۰/۲۶**	۰/۵۳**	-۰/۲۴**	-۰/۳۸**	۱	
اخلاق غایت‌گرایی	۰/۳۵**	-۰/۲۷**	-۰/۲۳**	۰/۴۱**	-۰/۳۴**	۰/۴۳**	۰/۴۵**	-۰/۳۷**	۱

* $P < ۰/۰۵$ ** $P < ۰/۰۱$

نتایج ماتریس همبستگی نشان داد که گناه و غرور معتبر با انگیزش خودمختار و اخلاق وظیفه‌شناسی رابطه مثبت و معنادار و با بی‌انگیزشی و اخلاق غایت‌گرایی رابطه منفی و معنادار داشتند. در مقابل، شرم و غرور کاذب با انگیزش کنترل شده، بی‌انگیزشی و اخلاق غایت‌گرایی رابطه مثبت و معنادار و با انگیزش خودمختار و اخلاق وظیفه‌شناسی رابطه منفی و معنادار نشان دادند. ضرایب همبستگی‌ها وجود روابط معنادار میان متغیرهای پژوهش را نشان داد و شرایط لازم برای آزمون مدل ساختاری را فراهم کرد.

مدل اندازه گیری

به منظور بررسی روایی سازه‌ای متغیرهای پژوهش، مدل اندازه‌گیری با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی و روش حداکثر درست‌نمایی در نرم‌افزار AMOS مورد بررسی قرار گرفت. در این مرحله، چهار هیجان خودآگاه مرتبط با بدن (شرم، گناه، غرور معتبر و غرور کاذب)، سه بعد انگیزش ورزشی (انگیزش خودمختار، انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی) و دو بعد اخلاق ورزشی (اخلاق وظیفه‌شناسی و اخلاق غایت‌گرایی) به عنوان سازه‌های نهفته در مدل وارد شدند. شاخص‌های برازش مدل نشان داد که مدل از برازش مطلوبی برخوردار است. نسبت کای‌دو به درجه آزادی برابر با ۹۸/۱، شاخص برازش تطبیقی (CFI) برابر با ۰/۹۶، شاخص تاکر-لوییس (TLI) برابر با ۰/۹۵، شاخص برازش افزایشی (IFI) برابر با ۰/۹۶، شاخص برازش نیکویی (GFI) برابر با ۰/۹۳، شاخص برازش تعدیل‌شده (AGFI) برابر با ۰/۹۱، ریشه میانگین مجذور خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۰۵۲ و ریشه میانگین مجذور باقیمانده استاندارد شده (SRMR) برابر با ۰/۰۴۴ بود.

بارهای عاملی استاندارد گویه‌ها بین (۰/۶۴) تا (۰/۸۷) قرار داشت و تمامی بارهای عاملی در سطح $P < ۰/۰۰۱$ معنادار بودند. همچنین مقادیر پایایی ترکیبی (CR) بین ۰/۸۰ تا ۰/۹۰ و میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) بین ۰/۵۳ تا ۰/۶۸ قرار داشت که بیانگر پایایی و روایی همگرایی مطلوب سازه‌های پژوهش است.

جدول ۳. بارهای عاملی، پایایی ترکیبی و روایی همگرایی سازه‌ها در پرسشنامه‌های هیجانات خودآگاه مرتبط با آمادگی جسمانی و بدن و پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی در تربیت بدنی

سازه	گویه	بار عاملی	شاخص	
شرم	۱	۰/۷۱	CR	AVE
	۲	۰/۷۶	۰/۸۲	۰/۵۵
	۳	۰/۶۴		
	۴	۰/۷۸		
گناه	۵	۰/۷۵	۰/۸۵	۰/۶۰
	۶	۰/۷۹		
	۷	۰/۷۷		
	۸	۰/۸۰		
غرور معتبر	۹	۰/۷۹	۰/۸۸	۰/۶۵
	۱۰	۰/۸۳		
	۱۱	۰/۸۱		
	۱۲	۰/۸۲		
غرور کاذب	۱۳	۰/۷۰	۰/۸۱	۰/۵۳
	۱۴	۰/۷۳		
	۱۵	۰/۷۵		
	۱۶	۰/۷۲		
اخلاق وظیفه‌شناسی	۱	۰/۸۷	۰/۸۹	۰/۶۶
	۲	۰/۷۹		
	۳	۰/۸۳		
	۴	۰/۸۱		
	۵	۰/۸۵		
	۶	۰/۷۸		
	۷	۰/۸۲		
	۸	۰/۶۸	۰/۸۶	۰/۶۱

اخلاق غایت‌گرایی	۹	۰/۷۸
	۱۰	۰/۷۹
	۱۱	۰/۷۴
	۱۲	۰/۷۲
	۱۳	۰/۷۸
	۱۴	۰/۸۱

در ادامه بارهای عاملی، پایایی ترکیبی و روایی همگرایی سازه‌ها در مقیاس اصلاح شده انگیزه ورزشی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۴. بارهای عاملی، پایایی ترکیبی و روایی همگرایی سازه‌ها در مقیاس اصلاح شده انگیزه ورزشی

سازه	گویه	بار عاملی	شاخص	
انگیزش خودمختار	۱	۰/۷۱	CR	AVE
	۲	۰/۷۶	۰/۸۲	۰/۵۵
	۳	۰/۶۴		
	۴	۰/۷۸		
	۵	۰/۸۳		
	۶	۰/۸۱		
انگیزش کنترل شده	۷	۰/۷۷	۰/۸۳	۰/۵۷
	۸	۰/۸۳		
	۹	۰/۸۰		
	۱۰	۰/۶۷		
	۱۱	۰/۷۲		
	۱۲	۰/۷۰		
بی انگیزشی	۱۳	۰/۶۷	۰/۸۴	۰/۵۸
	۱۴	۰/۷۶		
	۱۵	۰/۸۴		
	۱۶	۰/۶۹		
	۱۷	۰/۸۷		
	۱۸	۰/۷۸		

مدل ساختاری پژوهش

پس از تأیید مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری پژوهش با استفاده از روش حداکثر درست‌نمایی مورد آزمون قرار گرفت. بر اساس چارچوب نظری پژوهش، هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن به‌عنوان متغیرهای برون‌زا، ابعاد انگیزش ورزشی به‌عنوان متغیرهای میانجی و اخلاق ورزشی به‌عنوان متغیرهای درون‌زا در مدل وارد شدند. در فرآیند اصلاح مدل، با استناد به شاخص‌های اصلاح و ملاحظات نظری، مسیرهای غیرمعنادار حذف و مدل نهایی برآورد شد. حذف این مسیرها موجب بهبود شاخص‌های برازش و افزایش پارسیمونی مدل گردید. شاخص‌های برازش مدل ساختاری نشان داد که مدل از برازش مطلوبی برخوردار است؛ به‌طوری‌که نسبت کای‌دو به درجه آزادی ۱/۹۸، شاخص برازش تطبیقی (CFI) برابر ۰/۹۶، شاخص تاکر-لوییس (TLI) برابر ۰/۹۵، شاخص برازش افزایشی (IFI) برابر ۰/۹۶، شاخص نیکویی برازش (GFI) برابر ۰/۹۳، شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI) برابر ۰/۹۱، ریشه میانگین مجذور خطای تقریب (RMSEA) برابر ۰/۰۵۲ و ریشه میانگین مجذور باقیمانده استانداردشده (SRMR) برابر ۰/۰۴۴ بود.

جدول ۴. ضرایب استاندارد مسیرهای مستقیم مدل ساختاری

مسیر ساختاری	CR	B	سطح معنی داری
گناه ← انگیزش خودمختار	۵/۸۶	۰/۳۸	۰/۰۰۱
غرور معتبر ← انگیزش خودمختار	۴/۸۴	۰/۳۱	۰/۰۰۱
شرم ← انگیزش کنترل شده	۵/۰۱	۰/۳۳	۰/۰۰۱
غرور کاذب ← انگیزش کنترل شده	۵/۴۳	۰/۳۶	۰/۰۰۱
شرم ← بی انگیزشی	۴/۷۸	۰/۳۱	۰/۰۰۱
غرور کاذب ← بی انگیزشی	۳/۶۲	۰/۲۴	۰/۰۰۱
انگیزش خودمختار ← اخلاق وظیفه شناسی	۶/۷۴	۰/۴۸	۰/۰۰۱
انگیزش کنترل شده ← اخلاق غایت گرایی	۵/۸۸	۰/۳۹	۰/۰۰۱
بی انگیزشی ← اخلاق غایت گرایی	۳/۲۴	۰/۲۱	۰/۰۰۱
گناه ← اخلاق وظیفه شناسی	۲/۶۹	۰/۱۷	۰/۰۰۷
شرم ← اخلاق غایت گرایی	۲/۸۵	۰/۱۸	۰/۰۰۴

نتایج جدول (۴) نشان داد که گناه و غرور معتبر اثر مثبت و معناداری بر انگیزش خودمختار داشتند، شرم و غرور کاذب به طور مثبت انگیزش کنترل شده را پیش بینی کردند. همچنین شرم و غرور کاذب اثر مثبت و معناداری بر بی انگیزشی داشتند. در ادامه، انگیزش خودمختار اثر مثبت و معناداری بر اخلاق وظیفه شناسی نشان داد، در حالی که انگیزش کنترل شده و بی انگیزشی به طور مثبت اخلاق غایت گرایی را پیش بینی کردند. علاوه بر این، پس از ورود متغیر میانجی، مسیرهای مستقیم گناه به اخلاق وظیفه شناسی و شرم به اخلاق غایت گرایی همچنان معنادار باقی ماندند که بیانگر میانجی گری جزئی انگیزش ورزشی در این روابط است.

آزمون نقش میانجی انگیزش ورزشی

برای بررسی نقش میانجی انگیزش ورزشی از روش بوت استرپ با ۵۰۰۰ نمونه باز نمونه گیری و فاصله اطمینان ۹۵ درصد استفاده شد. نتایج نشان داد که تمامی اثرات غیرمستقیم مورد انتظار معنادار هستند، زیرا فاصله اطمینان بوت استرپ شامل صفر نبود.

جدول ۵. اثرات غیرمستقیم هیجان های خودآگاه بر اخلاق ورزشی با میانجی گری انگیزش ورزشی

مسیر	اثر غیر مستقیم (B)	فاصله اطمینان ۹۵٪	نتیجه
گناه ← انگیزش خودمختار ← اخلاق وظیفه شناسی	۰/۱۸	۰/۱۱ تا ۰/۲۶	معنادار
غرور معتبر ← انگیزش خودمختار ← اخلاق وظیفه شناسی	۰/۱۵	۰/۰۸ تا ۰/۲۲	معنادار
شرم ← انگیزش کنترل شده ← اخلاق غایت گرایی	۰/۱۳	۰/۰۷ تا ۰/۲۰	معنادار
غرور کاذب ← انگیزش کنترل شده ← اخلاق غایت گرایی	۰/۱۴	۰/۰۹ تا ۰/۲۳	معنادار
شرم ← بی انگیزشی ← اخلاق غایت گرایی	۰/۰۷	۰/۰۳ تا ۰/۱۲	معنادار
غرور کاذب ← بی انگیزشی ← اخلاق غایت گرایی	۰/۰۵	۰/۰۲ تا ۰/۰۹	معنادار

نتایج جدول (۵) نشان داد که انگیزش ورزشی نقش میانجی معناداری در رابطه بین هیجان های خودآگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی ایفا می کند. به عبارت دیگر، هیجان های سازگاران از طریق افزایش انگیزش خودمختار به تقویت اخلاق وظیفه شناسانه منجر می شوند، در حالی که هیجان های ناسازگاران از طریق افزایش انگیزش کنترل شده و بی انگیزشی، گرایش به اخلاق غایت گرایی را افزایش می دهند. در ادامه ضرایب تعیین متغیرهای درون زا مدل ساختاری ارائه شده است.

جدول ۶. ضرایب تعیین (R^2) متغیرهای درون‌زا

متغیر	انگیزش خودمختار	انگیزش کنترل شده	بی‌انگیزشی	اخلاق وظیفه شناسی	اخلاق غایت گرایی
R^2	۰/۳۴	۰/۲۸	۰/۲۲	۰/۴۱	۰/۳۷

بر اساس ضرایب تعیین، مدل ساختاری توانست ۳۴ درصد از واریانس انگیزش خودمختار، ۲۸ درصد از واریانس انگیزش کنترل شده، ۲۲ درصد از واریانس بی‌انگیزشی، ۴۱ درصد از واریانس اخلاق وظیفه‌شناسی و ۳۷ درصد از واریانس اخلاق غایت‌گرایی را تبیین کند که بیانگر قدرت تبیین مناسب مدل است.

مدل نهایی پژوهش

همان‌گونه که در شکل (۱) و جدول شماره ۷ مشاهده می‌شود، مدل ساختاری نهایی پژوهش از برازش مطلوبی با داده‌های تجربی برخوردار بود.

جدول ۷. شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش

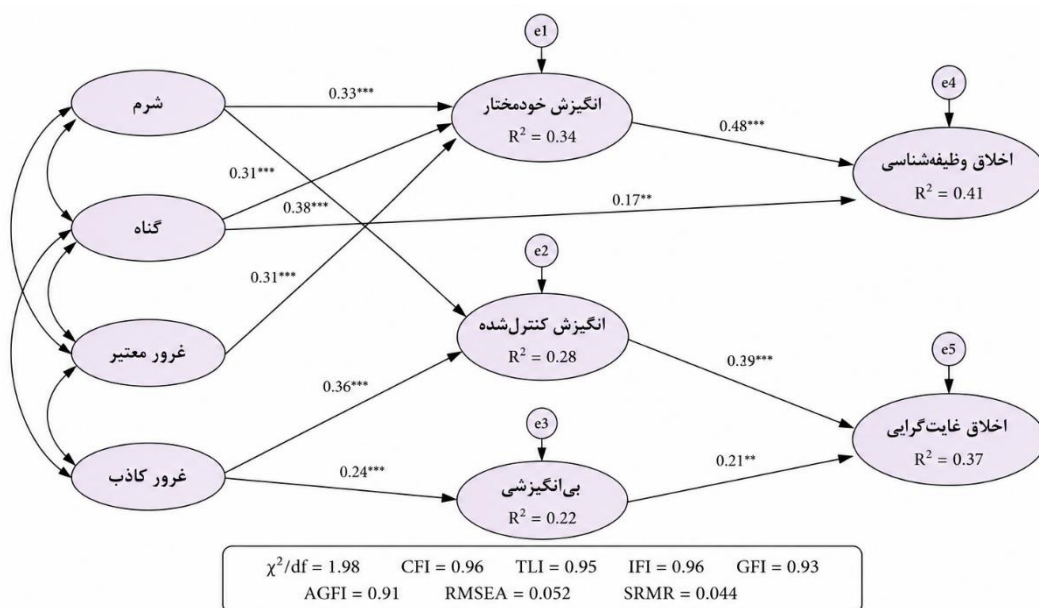
شاخص برازندگی	مقدار
χ^2/df	۱/۹۸
شاخص تاکر-لوییس (TLI)	۰/۹۵
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	۰/۹۶
شاخص برازش افزایشی (IFI)	۰/۹۶
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۳
شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده ($AGFI$)	۰/۹۱
مجذور خطای تقریب ($RMSEA$)	۰/۰۵۲
ریشه میانگین مجذور باقیمانده استاندارد شده ($SRMR$)	۰/۰۴۴

شاخص‌های برازش نشان داد که نسبت کای‌دو به درجه آزادی برابر با ۱/۹۸ شاخص برازش تطبیقی (CFI) برابر با ۰/۹۶، شاخص تاکر-لوییس (TLI) برابر با ۰/۹۵، شاخص برازش افزایشی (IFI) برابر با ۰/۹۶، شاخص نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰/۹۳، شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده ($AGFI$) برابر با ۰/۹۱، ریشه میانگین مجذور خطای تقریب ($RMSEA$) برابر با ۰/۰۵۲ و ریشه میانگین مجذور باقیمانده استاندارد شده ($SRMR$) برابر با ۰/۰۴۴ بود. این شاخص‌ها بیانگر برازش مطلوب مدل پیشنهادی با داده‌های پژوهش است و نشان می‌دهد که مدل ساختاری، روابط بین هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن، انگیزش ورزشی و اخلاق ورزشی را به‌خوبی تبیین می‌کند.

بر اساس مدل نهایی، گناه و غرور معتبر به ترتیب به‌عنوان هیجان‌های خودآگاه سازگارانه، اثر مثبت و معناداری بر انگیزش خودمختار دارند ($\beta=0/31$; $\beta=0/38$). همچنین انگیزش خودمختار نیز با ضریب استاندارد ۰/۴۸، اخلاق وظیفه‌شناسی را به‌طور مثبت پیش‌بینی می‌کند. افزون بر این، مسیر مستقیم گناه به اخلاق وظیفه‌شناسی ($\beta=0/17$) نیز معنادار باقی مانده است؛ بنابراین، انگیزش خودمختار نقش میانجی جزئی در این رابطه ایفا می‌کند. در مقابل، شرم و غرور کاذب به‌ترتیب با ضرایب ۰/۳۳ و ۰/۳۶ اثر مثبت و معناداری بر انگیزش کنترل‌شده دارند. انگیزش کنترل‌شده نیز با ضریب ۰/۳۹، اخلاق غایت‌گرایی را به‌طور مثبت پیش‌بینی می‌کند. همچنین شرم و غرور کاذب به‌ترتیب با ضرایب ۰/۳۱ و ۰/۲۴ موجب افزایش بی‌انگیزشی می‌شوند و بی‌انگیزشی نیز با ضریب ۰/۲۱، اخلاق غایت‌گرایی را به‌صورت مثبت پیش‌بینی می‌کند. بررسی ضرایب تعیین (R^2) نیز نشان داد که متغیرهای برون‌زا توانسته‌اند ۳۴ درصد از واریانس انگیزش خودمختار، ۲۸ درصد از واریانس انگیزش کنترل‌شده و ۲۲ درصد از واریانس بی‌انگیزشی را تبیین کنند. همچنین مدل حاضر ۴۱

درصد از واریانس اخلاق وظیفه‌شناسی و ۳۷ درصد از واریانس اخلاق غایت‌گرایی را تبیین کرده است که بیانگر قدرت تبیینی مطلوب مدل در پیش‌بینی متغیرهای درون‌زاست.

در مجموع، یافته‌های مدل ساختاری نشان می‌دهد که هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن از دو مسیر متفاوت بر اخلاق ورزشی اثر می‌گذارند. هیجان‌های سازگارانه، از طریق تقویت انگیزش خودمختار، زمینه را برای شکل‌گیری جهت‌گیری اخلاقی مبتنی بر وظیفه‌شناسی فراهم می‌کنند؛ در مقابل، هیجان‌های ناسازگارانه، با افزایش انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی، احتمال گرایش ورزشکاران به تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر پیامدها و اخلاق غایت‌گرایانه را افزایش می‌دهند. این الگو از نقش محوری انگیزش ورزشی در انتقال اثر هیجان‌های خودآگاه بر قضاوت‌ها و رفتارهای اخلاقی ورزشکاران حمایت می‌کند و با چارچوب نظری پژوهش و نظریه خودتعیین‌گری نیز همسو است.

شکل ۱. مدل نهایی روابط بین هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی با نقش میانجی انگیزش ورزشی در ورزشکاران

مسیرهای ترسیم‌شده تنها شامل روابط معنادار مدل نهایی هستند. ضرایب ارائه‌شده، ضرایب استاندارد (β) هستند.

*** $P < 0.001$, ** $P < 0.01$, * $P < 0.05$

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر مدل‌یابی ساختاری روابط بین هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی: نقش میانجی انگیزش ورزشی در ورزشکاران رشته‌های تیمی بود. نتایج نشان داد که مدل پیشنهادی از برازش مطلوبی برخوردار است و هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن، علاوه بر اثرات مستقیم بر اخلاق ورزشی، از طریق ابعاد انگیزش ورزشی نیز به‌طور معناداری بر جهت‌گیری‌های اخلاقی ورزشکاران اثر می‌گذارند.

از مهم‌ترین یافته‌های پژوهش حاضر، تأیید نقش میانجی انگیزش ورزشی در رابطه بین هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن و اخلاق ورزشی بود. نتایج آزمون بوت‌استرپ نشان داد که انگیزش خودمختار، انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی، بخشی از اثر هیجان‌های خودآگاه بر اخلاق ورزشی را میانجی‌گری می‌کنند. این یافته با مبانی نظری دسی و رایان (۲۰۰۰) همخوان است. بر اساس نظریه خودتعیین‌گری، هیجان‌ها به‌طور مستقیم رفتار را تعیین نمی‌کنند، بلکه ابتدا کیفیت فرایندهای انگیزشی را تغییر می‌دهند و سپس این فرایندهای انگیزشی، نوع رفتار و تصمیم‌گیری فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در واقع، زمانی که ورزشکار هیجان‌هایی مانند گناه یا غرور معتبر را تجربه می‌کند، این هیجان‌ها با ارضای نیازهای بنیادین خودمختاری، شایستگی و ارتباط، انگیزش خودمختار را تقویت می‌کنند و در نتیجه احتمال بروز

رفتارهای اخلاقی، رعایت قوانین، احترام به رقبا و مسئولیت‌پذیری افزایش می‌یابد. در مقابل، تجربه شرم و غرور کاذب با کاهش احساس خودمختاری و افزایش وابستگی به عوامل بیرونی، انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی را تقویت کرده و در نهایت احتمال گرایش به رفتارهای نتیجه‌محور و غایت‌گرایانه را افزایش می‌دهد (۴). بنابراین، انگیزش ورزشی را می‌توان سازوکار روان‌شناختی مهمی دانست که نحوه انتقال اثر هیجان‌های خودآگاه به رفتار اخلاقی ورزشکاران را تبیین می‌کند.

به‌طور کلی، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن صرفاً پیامدهای هیجانی ساده نیستند، بلکه بخشی از نظام خودتنظیمی ورزشکاران را تشکیل می‌دهند و از طریق تأثیر بر کیفیت انگیزش، نقش مهمی در شکل‌گیری رفتارهای اخلاقی ایفا می‌کنند. این یافته، چارچوب نظری خودتعیین‌گری را در تبیین رفتارهای ورزشی تأیید می‌کند و نشان می‌دهد که هرچه انگیزش ورزشکاران بیشتر بر ارزش‌های درونی، احساس شایستگی و انتخاب آگاهانه استوار باشد، احتمال بروز رفتارهای اخلاقی و جوانمردانه نیز افزایش خواهد یافت. در مقابل، غلبه هیجان‌هایی مانند شرم و غرور کاذب، با تضعیف انگیزش خودمختار و افزایش انگیزش کنترل‌شده، می‌تواند زمینه‌ساز رفتارهای ناسازگارانه و غیراخلاقی در محیط‌های ورزشی شود. دیگر نتایج نشان داد بین هیجان گناه با انگیزش خودمختار و اخلاق وظیفه‌شناسی رابطه مثبت و معنادار بود. این یافته با نتایج پژوهش‌های تانگنی و همکاران (۲۰۰۷)، سایبستون و کاستونگی (۲۰۱۴) و پیلا و همکاران (۲۰۲۰) همسو است (۱۹، ۵، ۱۰). در تبیین این یافته می‌توان گفت از دیدگاه تانگنی و همکاران (۲۰۰۷) گناه برخلاف شرم، متوجه رفتار فرد است نه هویت او؛ از این‌رو فرد پس از تجربه گناه، انگیزه بیشتری برای اصلاح رفتار، جبران خطا و بازگشت به هنجارهای پذیرفته‌شده اجتماعی پیدا می‌کند. بر اساس نظریه خودتعیین‌گری دسی و رایان (۲۰۰۰)، هنگامی که فرد رفتار خود را بر پایه ارزش‌های درونی و مسئولیت‌پذیری شخصی تنظیم می‌کند، انگیزش او در مسیر خودمختار قرار می‌گیرد. در چنین شرایطی، رعایت اصول اخلاقی نه به دلیل فشار بیرونی، بلکه به دلیل همسویی با ارزش‌های فردی انجام می‌شود. بنابراین، تجربه گناه می‌تواند از طریق تقویت انگیزش خودمختار، گرایش ورزشکاران به رعایت قوانین، احترام به رقبا و مسئولیت‌پذیری اخلاقی را افزایش دهد. معنادار بودن اثر غیرمستقیم گناه بر اخلاق وظیفه‌شناسی نیز این تبیین را تأیید می‌کند و نشان می‌دهد که بخشی از تأثیر این هیجان از طریق ارتقای کیفیت انگیزش ورزشی اعمال می‌شود.

یافته دیگر پژوهش نشان داد که غرور معتبر نیز اثر مثبت و معناداری بر انگیزش خودمختار و اخلاق وظیفه‌شناسی دارد. این نتیجه با الگوی نظری تریسی و رایبیز (۲۰۰۷)، بل و تریسی (۲۰۲۰)، اوه و همکاران (۲۰۲۲) و استانگر و همکاران (۲۰۲۰) همخوان است (۶، ۱۴، ۲۱، ۲۴). تریسی و رایبیز (۲۰۰۴) میان غرور معتبر و غرور کاذب تمایز قائل شده و غرور معتبر را حاصل ارزیابی مثبت از تلاش، پیشرفت و شایستگی واقعی می‌دانند. چنین هیجانی موجب افزایش احساس کفایت، شایستگی و خودکارآمدی شده و افراد را به استمرار تلاش و حفظ رفتارهای مطلوب ترغیب می‌کند. این تبیین با یکی از نیازهای بنیادین نظریه خودتعیین‌گری، یعنی نیاز به شایستگی، کاملاً سازگار است. هنگامی که ورزشکار موفقیت خود را حاصل تلاش، تمرین و پیشرفت شخصی بداند، انگیزش او درونی‌تر شده و رفتارهای اخلاقی نیز پایدارتر خواهند بود. از این‌رو، مشاهده اثر مستقیم و غیرمستقیم غرور معتبر بر اخلاق وظیفه‌شناسی نشان می‌دهد که این هیجان علاوه بر تأثیر مستقیم بر نگرش اخلاقی، از طریق افزایش انگیزش خودمختار نیز زمینه رعایت ارزش‌های اخلاقی را فراهم می‌کند. نتایج پژوهش نشان داد که شرم با افزایش انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی و نیز با افزایش گرایش به اخلاق غایت‌گرایانه همراه است. این یافته با دیدگاه لوئیس (۲۰۰۸)، تریسی و رایبیز (۲۰۰۴)، جیلکریست و همکاران (۲۰۱۷) و سایبستون و همکاران (۲۰۱۳) همسو است (۱۵، ۶، ۱۸، ۱۳). برخلاف گناه که متوجه رفتار است، شرم کل هویت فرد را هدف قرار می‌دهد و احساس بی‌ارزشی، ناکافی بودن و ترس از ارزیابی منفی دیگران را ایجاد می‌کند. چنین تجربه‌ای معمولاً به جای اصلاح رفتار، به اجتناب، کناره‌گیری یا تلاش برای کسب تأیید دیگران منجر

می‌شود. از منظر نظریه خودتعیین‌گری، زمانی که رفتار فرد تحت فشارهای بیرونی، احساس اجبار یا نگرانی از قضاوت دیگران قرار گیرد، انگیزش از حالت خودمختار به سمت انگیزش کنترل‌شده حرکت می‌کند و در صورت تداوم این شرایط، احتمال شکل‌گیری بی‌انگیزشی نیز افزایش می‌یابد. در چنین وضعیتی، رعایت اصول اخلاقی بیش از آنکه ناشی از ارزش‌های درونی باشد، تابع پیامدهای بیرونی و کسب نتیجه است؛ موضوعی که می‌تواند گرایش به اخلاق غایت‌گرایانه را افزایش دهد. معنادار بودن اثرهای غیرمستقیم شرم از طریق انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی نیز مؤید این سازوکار روان‌شناختی است و نشان می‌دهد که بخش مهمی از تأثیر شرم بر نگرش اخلاقی از مسیر کاهش کیفیت انگیزش ورزشی اعمال می‌شود. یافته دیگر پژوهش نشان داد که غرور کاذب با افزایش انگیزش کنترل‌شده، بی‌انگیزشی و اخلاق غایت‌گرایانه ارتباط مثبت دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های تریسی و رایینز (۲۰۰۷)، کارور و همکاران (۲۰۱۰)، بورئو و همکاران (۲۰۱۳) و او و همکاران (۲۰۲۲) همسو است (۶، ۲۳، ۲۵، ۲۶). غرور کاذب برخلاف غرور معتبر، بر احساس برتری نسبت به دیگران، نیاز به تأیید بیرونی و حفظ تصویر اغراق‌آمیز از خود استوار است. افرادی که چنین هیجانی را تجربه می‌کنند، موفقیت ورزشی را بیشتر وسیله‌ای برای کسب منزلت اجتماعی و برتری بر دیگران می‌دانند تا فرصتی برای رشد فردی و ارتقای توانایی‌های خود. بر اساس نظریه خودتعیین‌گری، زمانی که رفتار فرد عمدتاً به پاداش‌های بیرونی، تحسین دیگران یا اجتناب از ارزیابی منفی وابسته باشد، انگیزش در سطح کنترل‌شده قرار می‌گیرد. این نوع انگیزش، اگرچه ممکن است در کوتاه‌مدت موجب تلاش و مشارکت در فعالیت‌های ورزشی شود، اما از پایداری و کیفیت لازم برخوردار نیست و در صورت عدم دستیابی به پیامدهای مورد انتظار، احتمال کاهش انگیزش و بروز بی‌انگیزشی افزایش می‌یابد. از سوی دیگر، هنگامی که موفقیت به هر قیمت به هدف اصلی ورزشکار تبدیل شود، رعایت اصول اخلاقی نیز ممکن است در برابر کسب نتیجه اهمیت کمتری پیدا کند. از این‌رو، رابطه مثبت غرور کاذب با اخلاق غایت‌گرایانه را می‌توان ناشی از غلبه اهداف بیرونی بر ارزش‌های درونی و اخلاقی دانست.

نتیجه‌گیری

در مجموع، یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که اخلاق ورزشی را نمی‌توان صرفاً پیامد قواعد و هنجارهای بیرونی دانست، بلکه این رفتارها می‌تواند در تعامل با فرایندهای هیجانی و انگیزشی ورزشکار شکل بگیرد. هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن، از جمله گناه، غرور معتبر، شرم و غرور کاذب، از طریق تأثیر بر کیفیت انگیزش ورزشی می‌توانند مسیر متفاوتی را در جهت‌گیری‌های اخلاقی ورزشکاران ایجاد کنند؛ به‌گونه‌ای که تجربه هیجان‌های سازگارانه و شکل‌گیری انگیزش خودمختار، زمینه درونی‌شدن ارزش‌های اخلاقی و رفتار مسئولانه را فراهم می‌کند، در حالی که غلبه هیجان‌هایی مانند شرم و غرور کاذب و همراه شدن آنها با انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی می‌تواند زمینه جهت‌گیری‌های نتیجه‌محور را افزایش دهد.

پژوهش حاضر نیز همانند سایر مطالعات با محدودیت‌هایی همراه بود. نخست، استفاده از طرح مقطعی امکان بررسی تغییرات متغیرها در طول زمان و تعیین تقدم و تأخر زمانی روابط بین هیجان‌های خودآگاه مرتبط با بدن، انگیزش ورزشی و اخلاق ورزشی را محدود می‌کند؛ بنابراین، روابط مشاهده‌شده را نمی‌توان به‌عنوان شواهد قطعی از روابط علی تفسیر کرد. دوم، اتکا به ابزارهای خودگزارشی ممکن است نتایج را تحت تأثیر سوگیری پاسخ، مطلوبیت اجتماعی و تفاوت میان ادراک افراد از ویژگی‌ها و رفتار واقعی آنان قرار داده باشد؛ این مسئله به‌ویژه در سنجش اخلاق ورزشی می‌تواند اهمیت بیشتری داشته باشد. سوم، محدود بودن نمونه به ورزشکاران رشته‌های تیمی شهر کرمانشاه، تعمیم یافته‌ها به ورزشکاران رشته‌های انفرادی، سایر شهرها و مناطق جغرافیایی و همچنین سطوح مختلف مشارکت ورزشی را محدود می‌کند. از این‌رو، یافته‌های پژوهش باید با توجه به این محدودیت‌ها تفسیر شوند و در تعمیم آنها به سایر گروه‌های ورزشکار احتیاط

شود. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده با بهره‌گیری از طرح‌های طولی، نمونه‌های متنوع‌تر، رشته‌های ورزشی انفرادی و تیمی مورد بررسی قرار گیرند.

از منظر کاربردی مربیان و روان‌شناسان ورزشی می‌توانند با طراحی محیط‌های تمرینی حمایتگر خودمختاری، ورزشکاران را به ارزیابی موفقیت بر اساس تلاش، پیشرفت فردی و شایستگی واقعی — نه مقایسه با دیگران و کسب تأیید بیرونی — هدایت کنند. برای این منظور، به ورزشکار فرصت انتخاب در برخی فعالیت‌های تمرینی داده شود، بازخوردها بر تلاش و پیشرفت شخصی متمرکز باشند و موفقیت به جای نتیجه صرف، به یادگیری و بهبود عملکرد نسبت داده شود. همچنین، در مواجهه با خطا، به جای ایجاد شرم، رفتار نادرست از هویت فرد تفکیک و بر اصلاح و جبران آن تأکید شود. چنین رویکردی با حمایت از نیازهای اساسی خودمختاری، شایستگی و ارتباط، می‌تواند انگیزش خودمختار را تقویت و از شکل‌گیری انگیزش کنترل‌شده و بی‌انگیزشی جلوگیری کند و در نتیجه زمینه بروز رفتارهای اخلاقی‌تر در ورزش را فراهم سازد.

پی‌نوشت

حمایت مالی

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ گونه بودجه یا حمایت مالی در فرایند آماده‌سازی این مقاله دریافت نکرده‌اند.

مشارکت نویسندگان

طراحی و پیشنهاد و تدوین موضوع توسط س. ه و ع. س صورت گرفت. گردآوری داده‌ها توسط س. ه و ع. س انجام شد. تحلیل داده‌ها توسط س. ه انجام گرفت. ساختار مقاله توسط س. ه تدوین شد و توسط ع. س مورد بازبینی و نقد قرار گرفت.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ گونه منفعت مالی یا غیر مالی مرتبطی برای افشا ندارند.

تقدیر و تشکر

بدین‌وسیله از تمامی ورزشکارانی که با صرف وقت و همکاری ارزشمند خود در اجرای این پژوهش مشارکت کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود. بدون همراهی و مشارکت آنان، انجام این پژوهش امکان‌پذیر نبود.

References

1. Orhan BE, Alkasasbeh W, Karaçam A, Govindasamy K. Exploring motivation and enjoyment as key determinants of sustained physical activity across diverse demographics. Sport Mont. 2025;23:63–69. <https://doi.org/10.26773/smj.250610>.
2. Rice SM, Treeby MS, Olive L, Saw AE, Kountouris A, Lloyd M, et al. Athlete experiences of shame and guilt. Front Psychol. 2021;12:581914. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.581914>.
3. Shoxrux S. Studying sports psychology. Am J Soc Sci Human Res. 2023;3:176–188. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue12-24>.
4. Ryan RM, Deci EL. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation. Am Psychol. 2000;55(1):68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>.

5. Sabiston CM, Castonguay AL. Self-conscious emotions. In: Eklund R, Tenenbaum G, editors. Encyclopedia of sport and exercise psychology. Sage; 2014. p. 623–626. <https://doi.org/10.4135/9781483346452>.
6. Tracy JL, Robins RW. The psychological structure of pride. J Pers Soc Psychol. 2007;92:506–525. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.92.3.506>.
7. Sabiston CM, Brunet J, Kowalski KC, Wilson PM, Mack DE, Crocker PRE. The role of body-related self-conscious emotions in motivating women's physical activity. Journal of Sport and Exercise Psychology. 2010;32(4):417–437. <https://doi.org/10.1123/jsep.32.4.417>.
8. Castonguay AL, Sabiston CM, Kowalski KC, Wilson PM. Introducing an instrument to measure body and fitness-related self-conscious emotions: The BSE-FIT. Psychology of Sport and Exercise. 2016;23:1–12. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.10.003>.
9. Haidt J. The moral emotions. In: Davidson RJ, Scherer KR, Goldsmith HH, editors. Handbook of affective sciences. Oxford University Press; 2003. p. 852–870. <https://doi.org/10.1093/oso/9780195126013.003.0045>.
10. Sabiston CM, Pila E, Crocker PRE, Mack DE, Wilson PM, Brunet J, et al. Changes in body-related self-conscious emotions over time among youth female athletes. Body Image. 2020;32:185–193. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2019.11.001>.
11. Huellemann KL, Pila E, Gilchrist JD, Nesbitt AE, Sabiston CM. Body-related self-conscious emotions and reasons for exercise: A latent class analysis. Body Image. 2021;38:127–136. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2021.03.016>.
12. Pila E, Sabiston CM, Mack DE, Wilson PM, Brunet J, Kowalski KC, et al. Fitness- and appearance-related self-conscious emotions and sport experiences: A prospective longitudinal investigation among adolescent girls. Psychol Sport Exerc. 2020;47:101641. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.101641>.
13. Sabiston CM, Pila E, Vani M, Thøgersen-Ntoumani C. Body-related self-conscious emotions in exercise settings. Int Rev Sport Exerc Psychol. 2013;6(1):1–28. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2012.753692>.
14. Beall AT, Tracy JL. The evolution of pride and shame. In: Workman L, Reader W, Barkow JH, editors. Cambridge handbook of evolutionary perspectives on human behavior. Cambridge University Press; 2020. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781108131797.016>.
15. Lewis M. Self-conscious emotions: Embarrassment, pride, shame, and guilt. In: Lewis M, Haviland-Jones JM, Barrett LF, editors. Handbook of emotions. 3rd ed. Guilford Press; 2008. p. 742–756.
16. Singh D, Bhushan B. Understanding shame, guilt, embarrassment and pride. Front Psychol. 2025;16:1678930. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1678930>.
17. Williams LA, DeSteno D. Pride and perseverance. J Pers Soc Psychol. 2008;94(6):1007–1017. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.94.6.1007>.
18. Gilchrist JD, Conroy DE, Sabiston CM. Experienced and anticipated pride and shame as predictors of goal-directed behavior. J Sport Exerc Psychol. 2017;39(6):438–442. <https://doi.org/10.1123/jsep.2017-0033>.

19. Tangney JP, Stuewig J, Mashek DJ. Moral emotions and moral behavior. *Annu Rev Psychol.* 2007;58:345–372. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.56.091103.070145>.
20. Curtis GJ. Guilt, shame and academic misconduct. *J Acad Ethics.* 2023;21:743–757. <https://doi.org/10.1007/s10805-023-09480>.
21. Oh YT, Uhm JP, Lee HW. The effect of coaching types on moral disengagement in Taekwondo athletes: The mediating role of pride. *Int J Environ Res Public Health.* 2022;19(19):12306. <https://doi.org/10.3390/ijerph191912306>.
22. Krettenauer T, Casey V. Moral identity development and positive moral emotions: Differences involving authentic and hubristic pride. *Identity.* 2015;15:173–187. <https://doi.org/10.1080/15283488.2015.1023441>.
23. Carver CS, Sinclair S, Johnson SL. Authentic and hubristic pride: Differential relations to aspects of goal regulation, affect, and self-control. *J Res Pers.* 2010;44:698–703. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2010.09.004>.
24. Stanger N, Kavussanu M, Ring C. Linking facets of pride with moral behaviour in sport. *Int J Sport Exerc Psychol.* 2020. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2020.1830825>.
25. Bureau JS, Vallerand RJ, Ntoumanis N, Lafrenière MAK. On passion and moral behavior in achievement settings: The mediating role of pride. *Motiv Emot.* 2013;37:121–133. <https://doi.org/10.1007/s11031-012-9292-7>.
26. Castonguay AL, Pila E, Wrosch C, Sabiston CM. Body-related self-conscious emotions relate to physical activity motivation and behavior in men. *Am J Mens Health.* 2015;9(3):209–221. <https://doi.org/10.1177/1557988314537517>.
27. Ntoumanis N, Standage M. Morality in sport: A self-determination theory perspective. *J Appl Sport Psychol.* 2009;21(4):365–380. <https://doi.org/10.1080/10413200903036040>.
28. Maleki I, Khajavi D. Investigating psychometric properties of the Persian version of the body and fitness-related self-conscious emotions questionnaire. *Sport Psychol Stud.* 2023;11(42):179–198. (In Persian). <https://doi.org/10.22089/spsyj.2023.12466.2298>.
29. Pelletier LG, Rocchi MA, Vallerand RJ, Deci EL, Ryan RM. Validation of the revised sport motivation scale (SMS-II). *Psychol Sport Exerc.* 2013;14(3):329–341. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.12.002>.
30. Proios M. Development and validation of the Moral Orientation of Students in Physical Education Questionnaire (MOSPEQ). *Educ Res Eval.* 2010;16(3):249–268. <https://doi.org/10.1080/13803611.2010.523289>.